

10. Szlakiem zabytków w Gminie Mysłakowice – Karpniki

Wpisany przez Adam Szumowski

wtorek, 14 czerwca 2011 19:39 - Poprawiony czwartek, 16 czerwca 2011 15:07

W jedną stronę 8 km.

Do Karpnik jedziemy jak do Bukowca lecz dalej wspinamy się w górę, by po chwili zjechać do malowniczo położonej małej wioski Krogulec przy drodze z Bukowca do Karpnik.

Krogulec – leży w dolinie Łupi na wysokości 350 – 380 m n.p.m. W początkach XIX wieku była ona własnością miasta Jeleniej Góry. Jak podaje dokument wsi Krogulec ...” ze względu na niewielkie rozmiary osady oraz rozległe położenie zaopatruje się ona w piwo u dzierżawcy wsi miejskiej – w Czarnem...”.

W Krogulcu nie ma już szkoły od 1975 roku, dzieci uczęszczają do Karpnik a później do Łomnicy. Nie jeździ też autobus PKS. Wierni do kościoła chodzą do Bukowca. We wsi jest jednak sklep spożywczy i sołtys.

Za ostatnimi domami droga skręca w prawo i przed nami ukazuje się wspaniały widok na Góry Sokole. Zostawiając za sobą dwa stawy hodowlane po obu stronach drogi zbliżamy się do krzyżówki dróg gdzie skręcamy w prawo, w stronę pierwszych zabudowań wsi Karpniki. Tu zatrzymamy się dłużej by poznać przynajmniej niektóre zabytki tej ciekawej miejscowości.

Karpniki – to stara wieś u podnóża Gór Sokolich w dolinie Karpnickiego Potoku, położona na wysokości 370 – 420 m n.p.m. i rozciąga się na długości 3 km. Na zboczach gór i zwietrzałych skałach, jak gniazda orle, budowali tu ówcześni władcy liczne zamki i obronne warownie. W VIII wieku, na górze dziś zwanej Krzyżną stał na skale słowiański gródek warowny, zwany Sokolik. Jak głosi podanie, panował tam okrutny rozbójnik Proćko.

Za grabieże i swawole dokonywane na okolicznej ludności i kupcach, został usunięty z gródka i wygnany do wsi Karpniki. Swego żywota dokonał w małym warownym zamku, na którego ruinach stoi dziś renesansowy pałac obronny. Pierwotny gródek uległ na górze zniszczeniu. Na jego miejscu w 1207 roku za księcia Henryka Brodatego wybudowano nowy gródek o tej samej nazwie Sokolik. Nazwa gródka pochodzi od licznie tu gnieźdzących się w skałach sokołów. Zaś u podnóża gródka w miejscu bujnej puszczy założono osadę zwaną wioską nad potokiem, w późniejszych wiekach zwaną Karpniki – od hodowli karpi.

Jak podają dokumenty w 1406 roku Sokolik był własnością Hanusza Czyrna. Sprzyjał on ponoć

10. Szlakiem zabytków w Gminie Mysłakowice – Karpniki

Wpisany przez Adam Szumowski

wtorek, 14 czerwca 2011 19:39 - Poprawiony czwartek, 16 czerwca 2011 15:07

Husytom, a potem ich zdradził i pojmał ich przywódców, których oddał biskupowi wrocławskiemu. W czasie potyczki spłonął zamek, którego już nie odbudowano. Z tamtych czasów pozostały tylko nazwy skał: Husyckie, Zamkowe.

Pałac – zamek tak jak i wieś zmieniał swoich właścicieli na przestrzeni dziejów. Jednak w latach 1838 – 1848 pałac otrzymał neogotycki wystrój architektoniczny. Jest to budowla założona na planie czworoboku z wewnętrznym dziedzińcem. Fosę otaczającą rezydencję przekracza kamienny most. Ze średniowiecznego założenia pozostała cylindryczna wieża i trakt bramny. Z renesansowego wyposażenia zachowały się fragmenty rzeźbionych portali, obramienia okienne, sztukaterie izby przybramnej. Ponadto zachowały się: kaplica z wykuszem oraz marmurowe kominki w bibliotece i wielkiej sali. Wokół pałacu pozostałość po dawnym parku krajobrazowym założonym w stylu romantycznym jak w pobliskim Bukowcu u von Redenów. W 1822 roku książę Wilhelm Hohenzollern, odkupił Karpniki od Zedlitzów. Wtedy to jego małżonka kazała postawić wielki żelazny krzyż na szczycie Falkenbergu. Krzyż ma 21 stóp wysokości, 18 stóp szerokości i można go dojrzeć gołym okiem z odległości 1 mili. Na krzyżu umieszczono napis w języku niemieckim Błogosławieństwo krzyża nad Wilhelmem, jego potomstwem i całą doliną. (stopa pruska = 31 cm, mila pruska = 7,5 km).

W parku wzniesiono wiele budowli ogrodowych: sztuczne ruiny, wieże widokowe, tarasy horyzontalne, herbaciarnie, oranżerie, kaskady, altany, mosty itp. Do pałacu prowadziła lipowa aleja, przy której stała kamienna ława ozdobiona po bokach popiersiami Wilhelma i Marianny. Od wsi aż po Góry Sokole i Starościńskie Skały rozciągał się obszar który został poddany sentymentalnej zabudowie. Do tych uroczych zakątków prowadziły wytyczone drogi, dróżki i ścieżki a obok skał ustawiono kamienne i drewniane ławy do odpoczynku. Dziś park jest mocno zniszczony, a z licznej architektury ogrodowej nic już nie pozostało. Na krzyżu i skałach pozostały tylko ślady po dawnych napisach.

Karpnicki pałac był miejscem, gdzie zgromadzono wiele pamiątek niemieckiej rodziny królewskiej, które udostępniano publiczności. Podziwiać tu można było m.in. stare witraże, dawną broń, interesujące klejnoty, rzeźby, cenne rękopisy w bibliotece. Pałac tętnił życiem towarzyskim, a wśród gości byli: wielki książę Mikołaj (późniejszy car Rosji), wielkie księżne Aleksandra Teodorówna i Olga, książę Piotr Wołkoński, Klaudyna z Działyńskich Potocka, Radziwiłłowie i Reussowie, naturalnie także niemiecka i bawarska rodzina królewska.

Książę Wilhelm nabył słynny obraz Madonna Holbeina za 2500 talarów dla swojej żony Marianny na jej urodziny. Ich wnuk, książę Ludwik IV przeniósł Madonnę do zamku w Darmstadt. W czasie II wojny światowej obraz powrócił do Karpnik, gdzie go ukryto wraz z innymi dziełami sztuki. Gdy front zbliżał się do granic Śląska, główny konserwator Prowincji Dolnośląskiej Gunther Grundmann razem z innymi skarbami wywiózł go do Niemiec.

Po zakończeniu wojny najwspanialszą pracę Holbeina wystawiono na aukcji dzieł sztuki w Wiesbaden w 1947 roku i sprzedano za ogromną sumę pieniędzy. W 1945 roku kiedy we wsi wspólnie mieszkali Niemcy i Polacy, opiekun zamku oprowadzał po nim różne wycieczki. Na podłogach leżały cudowne kobierce, na półkach było mnóstwo książek, wspaniałe zegary w kryształowych kopułach. Na jednej ze ścian były ogromne obrazy tkane z włosów. Włosy były jasne, ciemne, rude i kasztanowe. Tworzyły figury kobiet i kwiatów. Kilka lat po wojnie wszystko wywieziono w nieznanym kierunku. Pałac zaś zmieniał właścicieli, którzy nie zawsze dbali o niego.

Za szkołą, po lewej stronie znajduje się tzw. Willa pani Achinger. To jakby pałac położony na północ od zamku w odległości około 500 m. Jest to trójkondygnacyjna budowla o zróżnicowanej bryle. Cechuje się formą eklektyczną z elementami neorenesansowymi i tyrolskimi. Murowana,

10. Szlakiem zabytków w Gminie Mysłakowice – Karpniki

Wpisany przez Adam Szumowski

wtorek, 14 czerwca 2011 19:39 - Poprawiony czwartek, 16 czerwca 2011 15:07

o wysokich, spadzistych dachach. Wieże ustawione przekątowo. Frotową elewację zdobi ryzalit i wykusz. Chorągiewka na dachu określa czas budowy na rok 1875. Wraz z willą powstał rozległy naturalistyczny park dobrze wykorzystujący warunki terenowe na obszarze około 13 ha.

Do istniejącego drzewostanu wprowadzono świerki srebrne, sosny wejmutki i liczne krzewy ozdobne. Założono promenady spacerowe, a w miejscu rozlewiska strumienia nieregularny staw. Skarpy i skały wykorzystano w kompozycji ogrodu skalnego. Całość jest dobrze zachowana.

Przed nami wśród drzew, majaczy wieża kościoła katolickiego.

Władca Śląska Henryk Brodaty, mając świątobliwą żonę Jadwigę, budował swoim poddanym kaplice i kościoły. Tak było i w Karpnikach. Dzisiejsza zakrystia kościelna pochodzi z XIII wieku z fundacji Św. Jadwigi. Po śmierci księżnej Śląska, parafii i kaplicy nadano patronkę Jadwigę Śląską. Jeden z dokumentów z 1399 roku stwierdza, że proboszczem w Karpnikach był polski ksiądz Sołtan Klonicz. Był to kościół parafialny otoczony kamiennym murem. Z czasem kościół został rozbudowany. Nawa główna i wieża pochodzą z 1589 roku. W kościele na uwagę zasługują:

1. ołtarz główny barokowy z XVIII wieku a w nim obraz Ukrzyżowanie i Zmartwychstanie,
2. ołtarze boczne tj. M.B. Częstochowskiej z XVIII wieku i Św. Jadwigi z XVII wieku,
3. ambona z malowidłami z XVIII wieku,
4. zabytkowa chrzcielnica z XVIII wieku,
5. na wieży stary dzwon o imieniu Jadwiga.

Za kościołem katolickim, po prawej stronie drogi, we wschodniej części wsi przy szlaku niebieskim i żółtym znajdują się ruiny zabytkowego kościoła ewangelickiego wybudowanego w latach 1748 –49. Spłonął niedawno, na początku lat siedemdziesiątych. Zachowała się natomiast sąsiadująca z nim pastorówka – wzniesiona w latach 1777 – 79. Jest to barokowa budowla projektu mistrza budowlanego klasztoru krzeszowskiego Johanna Gottloba Feller, obok niej budynek dawnej szkoły ewangelickiej z 1811 roku.

W drodze powrotnej jedziemy przez Karpniki, Krogulec, Bukowiec, Kostrzycę.

1. Z Karpnik prosto do Łomnicy skąd w lewo do Mysłakowic.
2. Z Karpnik przez Strużnicę, Gruszków, Wojków, Kowary, Kostrzycę do Mysłakowic.